

2. Радугин А.А. Философия : курс лекций / А.А. Радугин. – М. : Центр, 1997. – 272 с.
3. Философско-психологические проблемы образования / под ред. В.В. Давыдова. – М. : Интер, 1994. – 127 с.
4. Плаксий С.И. Качество высшего образования / С.И. Плаксий. – М. : Национальный институт бизнеса, 2003. – 654 с.
5. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. – 5-е изд. – М. : Политиздат, 1987. – 590 с.
6. Толковый словарь русского языка : в 4 т. / под ред. проф. Д.Н. Ушакова. – М. : ТЕРРА, 1996. – Т. 1. – 824 с.
7. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка / ред. Л.И. Рахманова, А.Г. Виноградова. – М. : Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1955. – Т. 2. – 780 с.
8. Ожегов С.И. Словарь русского языка / [под ред. докт. филол. наук, проф. Н.Ю. Шведовой]. – 13-е изд., испр. – М. : Рус. яз., 1981. – 816 с.
9. Лернер И.Я. Качества знаний учащихся, какими они должны быть? / И.Я. Лернер. – М. : Знание, 1978. – 47 с.
10. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / М.Б. Євтух, І.С. Волощук // Педагогіка і психологія. – 2008. – № 1. – С. 70–74.
11. Гусинский Э.Н. Построение теории образования на основе междисциплинарного системного подхода / Э.Н. Гусинский. – М. : Школа, 1994. – 184 с.
12. Шишов С.Е. Школа: мониторинг качества образования / С.Е. Шишов, В.А. Кальней. – М. : Педагогическое общество России, 2000. – 320 с.
13. Ляшенко О.І. Якість освіти як основа функціонування й розвитку сучасних систем освіти / О.І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1. – С. 5–12.
14. Майборода П.А. Общая концепция опережающего стандарта качества высшего образования и его приложения применительно к крестьянскому высшему образованию / П.А. Майборода, А.И. Субетто. – СПб., 1994. – 18 с.

ІГНАШИНА-СТОКОЛЯС А.О.

МАЛЮНОК ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ

Підготовка фахівців будь-якого напрямку вимагає не тільки професійної кваліфікації, а й розвитку їхньої духовно-естетичної та художньої культури. Важливим засобом для досягнення мети є спеціальні навчальні дисципліни образотворчого мистецтва. Викладання спеціальних дисциплін не є зайвим, а навпаки, сьогодні, як ніколи, аргументоване умовами підвищення рівня професійної освіти, яка спрямована на досягнення європейського рівня.

Мета статті – висвітлити засоби виховання глибокого конструктивного бачення предмета, розуміння прекрасного у творах мистецтва та в навколишньому просторі.

Спеціальні дисципліни формують емоційне сприйняття конструкції форми та кольору предмета, навчають самостійно створювати прекрасне такими засобами, як звичайний графітний олівець, фарби, шматочок глини чи пластиліну. Усе це загалом виховує ту художню культуру людини, яка в подальших життєвих справах і ситуаціях допоможе зорієнтуватися у прекрасному та потворному, щоб вибрати правильний життєвий шлях.

Спеціальні предмети: малюнок, живопис, кольорознавство, ліплення, скульптура та історія образотворчого мистецтва – є дієвим засобом розвитку, перш за все, зорової пам'яті, уяви, яка згодом переростає у творчу уяву, просторове бачення та художні здібності. Сьогодні, як у попередні історичні періоди розвитку людства, образотворче мистецтво виконує пізнавальну, виховну та перетворювальну функції. Воно відтворює навколишній світ через зображення реальних суспільних явищ і подій дійсності, а також за допомогою уявних образів.

Сьогодні, як ніколи раніше, створило демократичні умови для розвитку творчості, що сприяє виникненню нових видів і напрямів образотворчого мистецтва, потребує нових інноваційних технологій у системі викладання спеціальних дисциплін. Освоєння нових науково-педагогічних технологій є пріоритетним питанням викладацької школи. Варто спрямувати увагу української вищої школи на пошуки наукових розробок методики викладання спеціальних художніх дисциплін. Найчастіше пропонуються дослідні роботи мистецтвознавців, присвячені тій чи іншій виставці, художньому твору чи творчому шляху окремого митця. Слід сказати, що такі праці посідають належне місце в художньому житті України, але доцільно збагатити і методичну базу науковими розробками пошуків нових систем і технологій викладання дисциплін художнього напрямку.

Україна славиться своїми митцями, педагогами, багатьма осередками розвитку художньої культури: музеями, садибами з певними колекціями творів мистецтва, центрами пропаганди української культури, будинками народної творчості, але головне, чим можна пишатися вже сьогодні, – це художні навчальні заклади різного рівня акредитації. В Україні майже в кожному регіоні працюють вищі художні державні навчальні заклади, які мають багаторічну історію свого існування. Це Київська художня академія, Харківська державна академія дизайну та мистецтва, Львівська художня академія, інститут декоративно-прикладного мистецтва в місті Косів Івано-Франківської області. Слід згадати знані в минулому художні училища України в Луганську, Сімферополі, Києві, Львові, Харкові, у місті Вижниця Чернівецької області. Ці навчальні заклади сьогодні повинні вирішувати актуальну проблему підвищення рівня викладання спеціальних художніх дисциплін і створення певної

системи художньої фахової освіти. Вони мають стати центрами розвитку науково-педагогічного потенціалу для всієї художньої школи України.

Отже, виходячи з вищезазначеного, необхідно зберегти українську національну художню школу в контексті розвитку європейської освіти. Велике значення для досягнення цієї мети має матеріально-технічне забезпечення системи викладання. Особливу увагу слід приділити інформаційно-технічним засобам, які здатні на належному рівні збагатити сучасну систему навчання візуальним, звуковим і текстовим рядом, що, у свою чергу, скорочує час на пошук потрібної літератури, перегляд необхідного ілюстративного матеріалу і, що дуже важливо, збільшує час на виконання практичних робіт як основи основ підготовки художника-митця.

Сьогоднішня система професійної освіти в Україні має відповідати європейській, а значить – бути матеріально та технічно забезпечена необхідними засобами навчання й орієнтуватися на втілення інноваційних новітніх технологій.

Варто зазначити, що невід’ємною частиною художньо-професійної освіти є самостійна робота студентів і особливо практична. Це перш за все заняття малюнком і живописом.

Самостійна практична робота виховує необхідні професійні риси та формує професійну майстерність художника-митця. Основною дисципліною художньої майстерності є малюнок. Художники будь-якого видового чи жанрового напрямку у своїй роботі користуються однаковими засобами виразності, але найголовнішим є все-таки малюнок.

Якщо розглядати малюнок як спеціальну дисципліну образотворчого мистецтва, то слід зазначити, що саме малюнок дає знання законів побудови тривимірних предметів на площині, моделювання форми світлотінню, передачі глибини і простору засобами лінійної та повітряної перспективи, а також дає знання конструкції предметів та основ пластичної анатомії. За допомогою олівця фахівець вивчає закономірності форми предмета та простору, а значить, відбувається вивчення реального середовища, що так важливо для розвитку інженерно-конструктивного мислення майбутнього фахівця і не тільки мистецького напрямку.

Природа та натура є головними вчителями художника, а малюнок – основою навчання. Це означає, що обов’язковою умовою навчання малюнка є наполегливе вивчення природи та всіх багатограних її форм. Найбільш корисною вправою є малювання з природи методом неспішних, закінчених у деталях малюнків, а також швидких ескізних замальовок різними художніми засобами. Малюнок як дисципліна вимагає щоденних вправ.

Відомий художник І.Є. Грабар писав: “У художній школі потрібно навчати тільки простих і нехитрих речей, тільки грамоти, відкидаючи всі склад-

ності як непотрібний мотлох, що забирає дорогоцінний час заняття. Треба навчати азбуки малювання і живопису, решту учень осягне самостійно”.

У таблицях посібника А. Баумгарта “Керівництво з навчання малюнка”, (1900 р.) є вислів А. Дюрера: “...ти повинен знати, що чим точніше ти наблизишся до природи в житті, у своєму відтворенні, тим кращою і досконалішою буде твоя робота”.

Художники Відродження особливу увагу приділяли малюнку. Вони стверджували, що малюнок акумулює в собі все найголовніше, що так необхідне художнику для успішної роботи. Малюнок – найвища точка живопису, скульптури й архітектури; малюнок – джерело та корінь усілякої науки, так зазначав Б. Мікеланджело. Художники Відродження зробили великий внесок у методику викладання малюнка, вони сформувавши ставлення до малюнка як до головного, провідного навчального предмета, визначили його як спеціальну навчальну дисципліну.

Періодом становлення малюнка як навчальної дисципліни і розвитку нової педагогічної системи викладання – академічної вважають XVII ст. Слід зазначити, що в основу академічної системи освіти і викладання малюнка було покладено досягнення педагогічної практики таких відомих художніх шкіл, як приватна школа Проспера Фонтани, Кальварта, Академії малюнка у Флоренції, Академії Святого Луки в Римі, Болонської академії мистецтв братів Карраччі. Цікавим фактом є те, що в XVI та XVII ст. академічні школи з підготовки художників уже розраховували на співпрацю спільноти та уряду.

На особливу увагу з погляду вивчення та дослідження системи викладання художніх дисциплін заслуговує Болонська академія мистецтв. Уся система викладання була спрямована на наукове обґрунтування окремих положень малюнка як основної, провідної навчальної дисципліни. Болонська академія мистецтва, перша серед собі подібних, піднесла значення навчальної дисципліни – малюнок – і визначила його самостійним предметом. Брати Карраччі розробили методику викладання малюнка, живопису і композиції, створили та забезпечили академію навчальними і методичними посібниками. Це була краща академія серед діючих на той час. Академія видавала методичні посібники, які можна використовувати і сьогодні.

Як важливий фактор стимулювання навчання вперше в історії Карраччі започаткували у своїй академії нагороди за краще виконання навчальної роботи. Цим було заявлено про новий тип системи заохочення та конкурентної спроможності ще під час навчання. Пізніше, взявши за основу систему заохочення в Болоньї, Академія мистецтв у Петербурзі започаткувала великі й малі золоті медалі, а також створила систему фінансової підтримки талановитих учнів під час додаткового навчання в Італії.

Висновки. Надаючи вагомого значення системі викладання спеціальних художніх дисциплін, доходимо висновку, що малюнок як навчальна дисцип-

ліна є основою образотворчого мистецтва. Сьогоднішня вища художня школа має визначати ці пріоритети і спрямовувати наукові й методичні сили на розвиток та підтримку основної дисципліни художнього професійного напрямку.

Література

1. Богат Е. Мир Леонардо / Е. Богат // Детская литература. – М., 1989.
2. Злобин В.И. Изобразительная деятельность – средство познания предметно-пространственной среды / В.И. Злобин. – Харьков : Основа, 1991.
3. Ростовцев Н.Н. Почерки по истории методов преподавания рисунка / Н.Н. Ростовцев // Изобразительное искусство. – М., 1983.
4. Хитров А.Е. Рисунок : учеб. пособ. / А.Е. Хитров, Т.И. Катуркин, М.Ц. Рабинович. – М. : Всесоюзное кооперативное издательство, 1957.

КАЗАКОВА Н.В., ПІСОЦЬКА Л.С.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Змістом нової парадигми управління дошкільною освітою на сучасному етапі є орієнтація на дитину та її потреби, створення умов для забезпечення всебічного розвитку особистості кожної дитини, орієнтація педагогів на ефективну самокеровану індивідуальну та колективну діяльність у різних автономізованих педагогічних системах. Для того, щоб управлінський процес на всіх його рівнях був ефективним, кожен керівник повинен мати чітке уявлення про законодавчо-нормативні акти України, дотримуватись їх та забезпечувати виконання. Дотримання вимог таких актів у процесі управління є необхідною умовою модернізації та розвитку дошкільної освіти.

Теорія управління розвитком дошкільної освіти спирається на загальну теорію соціального управління, основи якого розкрили В. Афанасьєв, А. Атаєв, А. Омаров, П. Третьяков. У працях Є. Березняка, В. Бондаря, Б. Гершунського, М. Дарманського, І. Зязюна, В. Лугового, В. Маслова, В. Олійника, В. Пікельної висвітлено теоретичні засади процесу управління освіти. Питання дотримання законодавчо-нормативної бази дошкільної освіти у процесі управління частково висвітлені у працях Л. Артемової, Л. Денякіної, К. Крутій, Н. Лисенко, М. Марусинець, Л. Покроєвої та інших.

Мета статті – розкрити суть нормативно-правового забезпечення управління у сфері дошкільної освіти.

Стаття 53 Конституції України проголошує, що кожен має право на освіту. Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комерційних навчальних закладах [4]. Безоплатність дошкільної освіти полягає в тому, що надання освітніх послуг у межах змісту надається безкоштовно. У дошкільних навчальних закладах (ДНЗ) батьки оплачують харчування дитини відпо-